



پیامبر اکرم (ص)،
هر کس کار
مسلمانان را بر
عهده گیرد و در
کار آن‌ها مانند
کار خود دلسوزی
نکند، بوی بهشت
را استشمام
نخواهد کرد.
کنز العمال ج ۶، ص ۲۰



ویژه فرهنگ و معارف رضوی

شنبه ۴ اردیبهشت ۱۳۹۰

۱۱ رمضان ۱۴۴۲/۲۴ آوریل ۲۰۲۱/سال سی و چهارم/شماره ۹۵۱۱/ویژه نامه ۳۹

www.qudsonline.ir

مشکل اصلی کافران «نپذیرفتن مدیریت پیامبر خدا» است

علیرضا پناهیان مطرح کرد

۳

در گفت‌وگو با یک کارشناس

مدیریت امور اسناد و مطبوعات آستان قدس رضوی عنوان شد

قدمت ۴۰۰ ساله اسناد معماری و مرمت حرم مطهر رضوی

۴

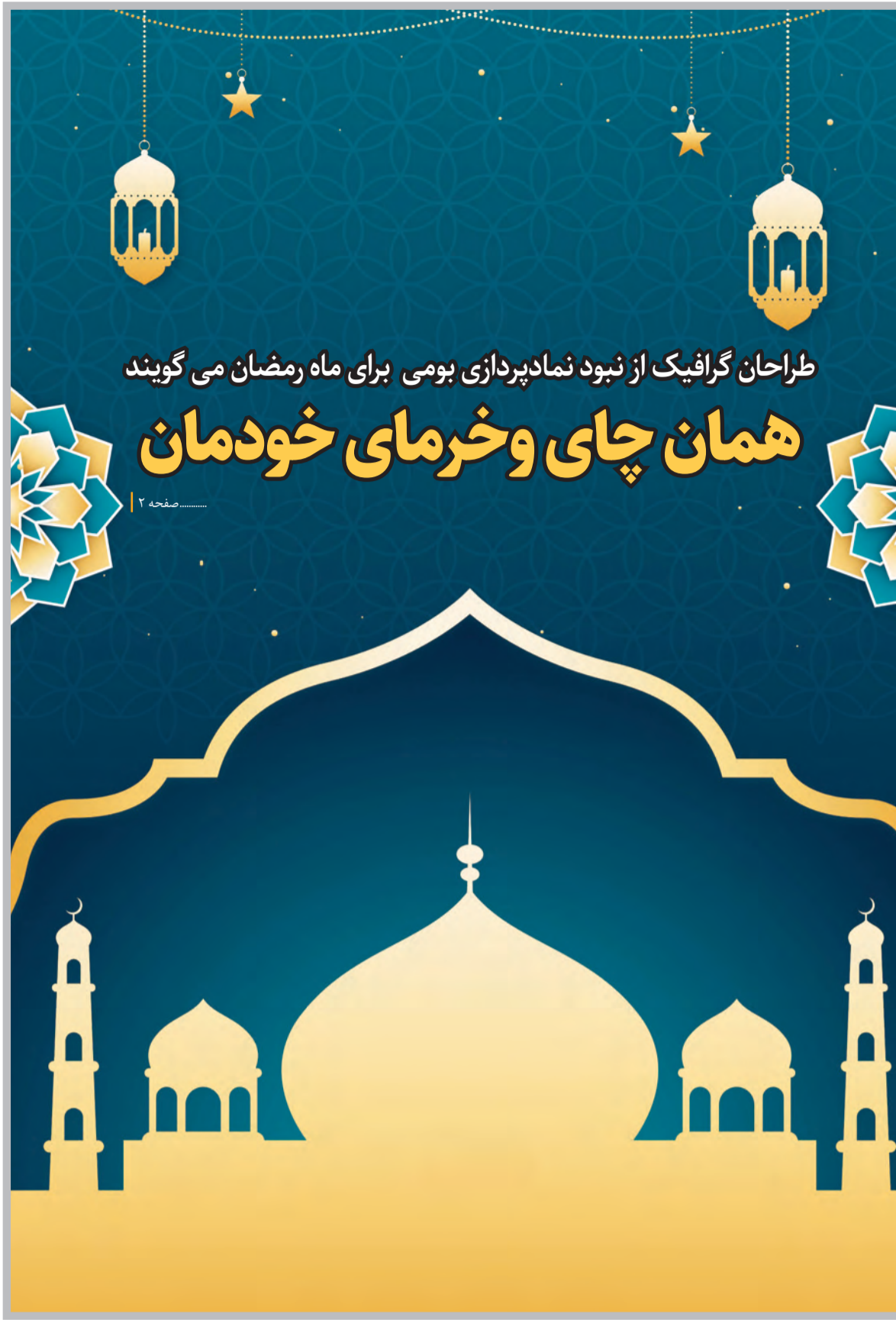


دیدگاه

دست و پایی برای دل

حجت الاسلام محسن قنبریان در مجموعه یادداشت‌هایی به ۱۰ کارکرد سلوکی روزه پرداخته که در این قسمت به دومین و سومین کارکرد با عناوین «صفای قلب» و «طهاره الجوارح» می‌پردازیم...

صفحه ۲



طراحان گرافیک از نبود نمادپردازی بومی برای ماه رمضان می‌گویند

همان چای و خرما می‌خوردند

صفحه ۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲

۲



برگزاری سه برنامۀ هنری زنده ویژه ماه رمضان در بستر مجازی به گفته جواد براتی، مسئول مکتب هنر رضوان مؤسسه آفرینش‌های هنری آستان قدس رضوی، سه ویژه برنامه در رشته‌های گل و مرغ، خوشنویسی و نگارگری با حضور سه استاد برجسته کشور و بدون حضور مخاطب در روزهای چهارم، هفتم و دهم اردیبهشت ۱۴۰۰ از ساعت ۲۱ در مکتب هنر رضوان اجرا و به صورت زنده (Live) برای اهل هنر در بستر اینستاگرام پخش می‌شود.

اخبار

توسط دانشگاه بین‌المللی امام رضا(ع) صورت می‌گیرد

برگزاری همایش بین‌المللی «اقتصاد، اشتغال و تولید در آیینۀ قرآن و عترت(ع)»



دبیرخانه بین‌المللی امام رضا (ع) و علوم روز وابسته به دانشگاه بین‌المللی امام رضا (ع) همزمان با سال تولید، پشتیبانی‌ها و مانع زدایی‌ها؛ همایش بین‌المللی «اقتصاد، اشتغال و تولید در آیینۀ قرآن و عترت(ع)» را برگزار می‌کند.

به گزارش روابط عمومی دانشگاه، دکتر مرتضی رجوعی رئیس دانشگاه بین‌المللی امام رضا(ع) در این باره گفت: همایش بین‌المللی اقتصاد، اشتغال و تولید در آیینۀ قرآن و عترت(ع) در قالب برنامه‌های دبیرخانه بین‌المللی امام رضا (ع) و علوم روز در سال ۱۴۰۰ و نیز در راستای لیبیک علمی و عملی به برگزاری و راهبردهای رهبر معظم انقلاب در سال جاری تدارک دیده شده است.

رئیس دانشگاه بین‌المللی امام رضا(ع) اظهار کرد: بخش ویژه و محوری این همایش، موضوع «امام رضا(ع) اقتصاد، اشتغال و تولید» است که همچون سال گذشته می‌تواند محل اجتماع عالمان و اندیشمندان و علاقه‌مندان علوم و معارف عالم آل محمد(ع) باشد و جامعه علمی و دینی را بیش از پیش با حضرت رضا(ع) آشنا کند.

وی در مورد محورهای این همایش توضیح داد: «صنایع و تولیدات فرهنگی، تربیتی با محوریت زیارت»، «صنایع و تولیدات هنری، تزئینی و پوشاک»، «صنایع و تولیدات منابع آبی و زیست محیطی»، «صنایع و تولیدات دام محور و حیوانی»، «صنایع و تولیدات کشاورزی»، «صنایع و تولیدات دارویی، بهداشت و سلامت»، «صنایع و تولیدات مسکن و ساختمان» و «صنایع و تولیدات معدنی» از جمله محورهای اصلی این همایش است.

نگاهی نو به ظرفیت‌ها و راهبرای اقتصاد دینی

به گفته این مقام مسئول، این همایش تلاش دارد تا با حضور نخبگان و چهره‌های شاخص علمی، اقتصاددانان، بازرگانان، مدیران اقتصادی، هنرمندان و اهالی رسانه، کارآفرینان و ایده پردازان ملی و بین‌المللی، نگاهی نو به ظرفیت‌ها و راهبرای اقتصاد دینی داشته باشد.

این استاد دانشگاه، «برگزاری کرسی‌های تربیتی، نقد و نظریه پردازی و کرسی‌های آزاد اندیشی»، «فراخوان تولیدات هنری و رسانه‌ای»، «فراخوان و حمایت از تدوین سمینارها و پایان‌نامه‌های علمی و کاربردی» و «چاپ پژوهش‌های برتر در قالب کتب علمی معتبر و نیز مجله بین‌المللی امام رضا (ع) و علوم روز» را از برنامه‌های در نظر گرفته شده در قالب این مجموعه برنامه‌ها عنوان کرد. وی در پایان خاطرنشان کرد: عموم پژوهشگران، استادان، صاحب‌نظران و دانشجویان جهت کسب اطلاعات بیشتر می‌توانند به پایگاه اطلاع‌رسانی همایش به نشانی اینترنتی Science.imamreza.ac.ir مراجعه و یا با شماره تلفن ۰۲۱-۸۱۳۸۰۴ داخلی ۳۱۲ تماس حاصل فرمایند.

با هدف دسترسی متمرکز پژوهشگران به منابع در سامانه کتابخانه دیجیتال آستان قدس رضوی

پایگاه تخصصی ماه مبارک رمضان رونمایی شد

رئیس بخش سازماندهی و توسعه منابع دیجیتال کتابخانه آستان قدس رضوی از رونمایی پایگاه تخصصی ماه مبارک رمضان در سامانه کتابخانه دیجیتال رضوی خبر داد. به گزارش آستان نیوز، مهدی کریمی اظهار کرد: این پایگاه تخصصی شامل بیش از ۵ هزار منبع اطلاعاتی از جمله نسخه خطی، چاپ سنگی، کتاب چاپی، مقاله، سند، عکس، فیلم، بریده جراید، کتاب الکترونیکی، نشریه و ... با موضوعات مرتبط با ماه مبارک رمضان است. وی با اشاره به اینکه این کتابخانه در حال حاضر دارای ۳۵ پایگاه تخصصی در موضوعات مختلف است، افزود: پایگاه تخصصی ماه مبارک رمضان آخرین پایگاه در سامانه کتابخانه دیجیتال آستان قدس رضوی است که به منظور دسترسی متمرکز پژوهشگران به منابع مرتبط با این ماه طراحی شده است. رئیس بخش سازماندهی و توسعه منابع دیجیتال کتابخانه آستان قدس رضوی ادامه داد: دسترسی به منابع موجود در این پایگاه تخصصی بر اساس قوانین حق نشر است و پژوهشگران برای بهره‌مندی از آن می‌توانند به منوی مجموعه‌های موضوعی کتابخانه دیجیتال به آدرس digital.aqr.ir و یا به ایستگاه‌های مطالعه دیجیتال کتابخانه آستان قدس رضوی مراجعه کنند. کریمی با اشاره به تلاش کارشناسان کتابخانه دیجیتال بر دیجیتال‌سازی و دسترسی پذیری راحت‌تر منابع از طریق فضای وب به ویژه در ایام کرونا تصریح کرد: منابع پس از دیجیتال‌سازی و فراداده‌نویسی از طریق سرویس‌های مختلف از قبیل خدمات تحویل مدرک، امانت دیجیتال، مطالعه آنلاین و با توجه به قوانین موجود در دسترس پژوهشگران قرار می‌گیرد.

در گفت‌وگو با یک کارشناس مدیریت امور اسناد و مطبوعات آستان قدس رضوی عنوان شد

قدمت ۴۰۰ ساله اسناد معماری و مرمت حرم مطهر رضوی

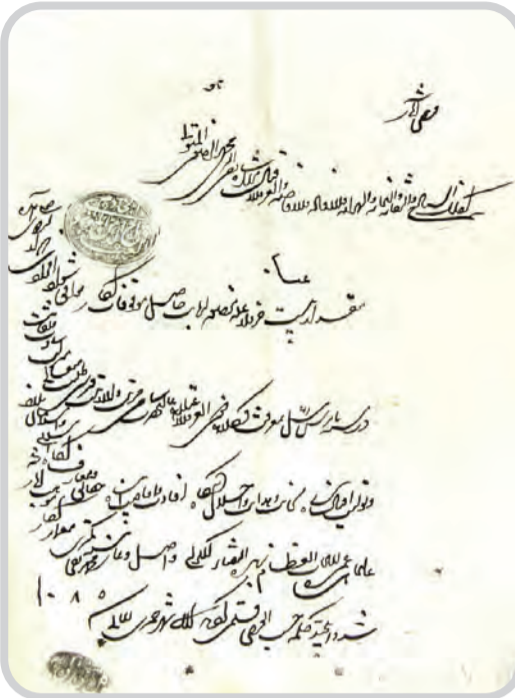
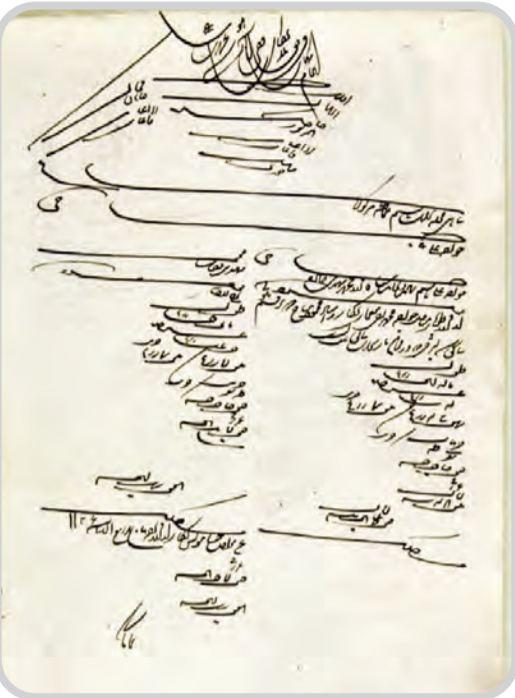
سرکار فیض آثار هستند و خود مسئول تهیه مصالح مورد نیاز خود بودند. بررسی اسناد تعمیرات در دوره افشاریه نشان می‌دهد که گچ‌کاری و نقاشی مکان‌های مختلف حرم در قالب استیفانامچه‌های توأم با مسجد جامع گوهرشاد به معماریاشیان سرکار آستانه و دیوان اعلی (حکومت مرکزی) و قم و اصفهان واگذار شده است.

«معمار» دومین شغل پر کاربرد در اسناد است. معمار، هنرمند کارآزموده‌ای است که مطابق نیاز و درخواست صاحب کار، خانه‌ها را طرح‌ریزی و مصالح و مخارج تقریبی آن را تعیین می‌کند و در صورت توافق به تعداد لازم عمله و بنا به کار می‌گیرد و ساختمان را زیر نظر خودش به پایان می‌رساند و به صاحبکار تحویل می‌دهد.

از کاشی الوان تا خشت و آهک

از دیگر نکاتی که در این اسناد به چشم می‌خورد، مصالح ساختمانی به کار گرفته شده در معماری حرم رضوی است. کشف و به کارگیری مواد و فنون تازه و مصالح درجه یک در هیچ جای دیگر مانند مکان‌های مقدس همچون حرم مطهر رضوی، مورد توجه قرار نگرفته است. آجر، گچ، کاشی الوان، کاشی معرق، سنگ، چوب، خشت و آهک، جزو مهم‌ترین مصالح ساختمانی به کار رفته در قسمت‌های مختلف حرم منور امام هشتم(ع) و اماکن متبرکه است که در هر سه دوره صفویه، افشاریه و قاجاریه مورد استفاده قرار گرفته و در اسناد تاریخی ثبت شده است.

گنبد مطهر، مناره‌ها و گلدسته‌ها، رواق‌ها، گنبد‌های حاتم خانی و الله وردیخان، ایوان‌ها، صحن‌ها از جمله بخش‌هایی است که در این اسناد به مرمت یا ساخت آن‌ها اشاره شده است و معیار انتخاب آن‌ها از دو جهت حائز اهمیت است. نخست به دلیل نزدیکی هرکدام به مضجع شریف رضوی و ضریح مطهر حضرت امام رضا(ع) و دیگر آنکه امکانی که هرکدام از جهت کاربردی بودن و عملکردشان در خدمت رسانی به زائران دارای اهمیت و اعتبار خاصی هستند.



البته اگر استیفانامچه به صورت قرارداد مقاطعه کاری به معمار سرکار دیوان اعلی سپرده می‌شد، هزینه‌های آن می‌بایست به تأیید مستوفی سرکار آستانه و متولی باشی فیض آثار می‌رسید. اگر هم استیفانامچه با معمار آستان قدس منعقد می‌شد، باید سرکاردار عمارات و ناظر کل، آن را تأیید نهایی می‌کردند. استاد محمدصادق معماریاشی، سرکار فیض آثار در دوره قاجاریه است که برات پرداخت موجب وی در سال ۱۳۰۵ ق به مبلغ ۱۷ تومان نقد و ۷ خروار و ۴۰ من غله از موقوفات مطلقه انجام گرفته است. نکته مهم در مورد شغل معمار یا معماریاشی آن است در دوره افشاریه نادرشاه معماران و معمارباشیان و نقاشانی را از شهرهای قم، کاشان و اصفهان به مشهد راهی کرد، به همین دلیل معماران در شمار کارکنان آستان قدس نبودند و تعمیرات در قالب استیفانامچه‌ها به معماران خارج از حرم سپرده می‌شد. اما در دوره‌های صفویه و قاجار این عمل به ندرت صورت گرفته و معماران و معمارباشیان از

د

بیش از ۳ هزاره ۲۰۰ سند مربوط به معماران حرم مطهر رضوی در مدیریت اسناد و مطبوعات آستان قدس رضوی وجود داد که قدمتی‌ترین آن‌ها متعلق به سال ۱۰۱۰ هجری قمری در دوره صفویه و مربوط به پرداخت متفرقه هم در بین معمار آستانه مقدسه هم در بین آن‌ها به چشم می‌خورد

معمار باشی‌ها و مشاغل مرتبط با معمار ی

مطابق این اسناد، اصلی‌ترین شغل در حوزه تعمیرات شغل معمار باشی است. «معماریاشی» از جمله مشاغل است که در بیشتر این اسناد به عنوان شغل اصلی انجام تعمیرات یاد شده است، معمولاً استیفانامچه‌های تعمیرات باید به تأیید معماریاشی می‌رسید.

قراردادهای مقاطعه کاری انجام تعمیرات مربوط به اماکن متبرکه رضوی و مسجد گوهرشاد، صورتی از هزینه‌های انجام، ریز جزئیات تعمیرات و ساخت و ساز و مهر و تأیید مستوفی سرکار آستانه در آن ثبت و ضبط می‌شد. در مجموعه اسناد حاضر، دفتر دیگری به نام دفتر «اوراجه» وجود دارد که به معنای دفتر ثبت یا دفتر هزینه و درآمد است. در بخش مربوط به گزارش‌های معماری در دفاتر اوراجه، اغلب اطلاعاتی از تعمیر و ساخت اماکن متبرکه، چگونگی پرداخت اجرت و دستمزد‌ها، خرید مصالح ساختمانی و مکان‌های انجام تعمیرات به تفکیک ثبت شده است. عمده هزینه‌های این دفاتر به صورت مقاطعه کاری به معمارباشیان دیوان پرداخت می‌شده است. دفاتر اوراجه و توجیهات از جمله منابع ارزشمند درباره وضعیت و تشکیلات آستان قدس رضوی، در محدوده زمانی بین دوره شاه عباس اول صفوی، تا اواخر دوره قاجار است.

لحظات ناب افطار در کنار زائران روزه‌دار حرم رضوی

سفره‌های آسمانی



فقط چند روز از تشکیل خانواده دو نفره آن‌ها می‌گذرد و با وجود آغاز ماه رمضان، خواستند به خاطر تبرک و تیمن، سفر طولانی زندگی مشترکشان را از جوار امام رؤف آغاز کنند.

بسته افطاری را گرفته‌اند ولی هنوز آن را باز نکرده‌اند. دلیل را که جویا می‌شویم با لبخندی می‌گویند: وقتی بسته افطاری را گرفتیم، دلمان نیامد، فقط خودمان از آن استفاده کنیم، فکر کردیم برای خانواده و بستگانمان به عنوان سوغاتی ببریم.

افطاری مناسب حال زائران

از بین زائران، برخی همراه دوستان خود به حرم آمده‌اند. یکی از همین گروه‌های دوستانه، در گوشه خلوتی از صحن قدس مشغول افطاری می‌گویند با وجود رعایت دستورالعمل‌های بهداشتی در اماکن مختلف حرم رضوی، خودمان هم تا حد امکان رعایت می‌کنیم تا به

د

از همان روزهای نخست ماه مبارک، پس از اقامه نماز مغرب و عشاء، زائران از تحفه رضوانی آستان مقدس رضوی منتعم می‌شوند. طرحی که برای نخستین بار برگرفته از سنت ارزشمند «افطاری ساده» هر شب در گستره صحن‌های حرم مطهر حضرت رضا(ع) اجرا می‌شود

سوغاتی معنوی

بعضی از زائران هم چون خانواده نوپای خانم و آقای محسنی یکی، دو روزی میهمان شهر بهشت هستند. عروس خانم با چادر سفید بخت خود و داماد هم با همان کت و شلوار رسمی آمده‌اند. می‌گویند

یک روزه این شاءالله مقبول درگاه حضرت حق باشد و در روز قیامت نجاتم دهد.

روزی مبارک

به‌فاصله چند فرش آن طرفتر، خانواده زائر دیگری گرم افطاری خوردن هستند، همزمان پدر خانواده، قرآن جیبی کوچکی را می‌خواند و مادر مشغول اقامه نماز است. آقای حسینی پس از شکرگزاری به درگاه خدا و امام هشتم برای قسمت شدن زیارت در ماه رمضان، نظرش را درباره اجرای طرح «افطاری ساده» می‌گوید: معلوم است که از افطار کردن در کنار آقا امام رضا(ع) خوشحالی‌م، این توفیقی نیست که نصیب هر کسی شود. حتی از بین هزاران زائر رضوانی مشهد، این روزی مبارک در لحظات ملکوتی افطار، فقط نصیب تعدادی از زائران شده است. پس برای این توفیق هم خدا را شاکرم.

سارا صالحی / در شب‌های معنوی ماه

رمضان، زیارت در کنار بهره‌مندی از سفره‌های ساده و با صفای افطاری که به همت معاونت خدمات زائران حرم مطهر رضوی تدارک دیده شده، دلچسب و تماشایی است. زائرانی که تنها و با همراه جمع خانواده بعد از اقامه نماز جماعت مغرب و عشاء، با رعایت فاصله‌های اجتماعی مشغول تناول بسته‌های متبرک افطاری می‌شوند.

احیای یک سنت آیینی

از همان روزهای نخست ماه مبارک، پس از اقامه نماز مغرب و عشاء، زائران از تحفه رضوانی آستان مقدس رضوی منتعم می‌شوند. طرحی که برای نخستین بار برگرفته از سنت ارزشمند «افطاری ساده»، هر شب در گستره صحن‌های حرم مطهر حضرت رضا(ع) اجرا می‌شود.

زائران در کنار اعضای خانواده، از بسته‌های افطاری تدارک دیده شده که هر کدام شامل مجموعه کاملی از مواد مغذی از جمله نان، پنیر، شیر، خرما، کشمش، گردو و دسر است، بهره‌مند می‌شوند. این برنامه هم مثل همه طرح‌های حرم مطهر حضرت رضا(ع) با رعایت کامل موازین بهداشتی در مراحل مختلف تهیه و بسته‌بندی تا توزیع به‌دست خادمان انجام می‌شود.

نشانی از روزه مقبول

دیدن صحنه افطار خانوادگی زائران، آن هم در صحن بزرگ پیامبر اعظم(ص) دیدنی‌تر از سایر اماکن حرم است. با شروع ماه خدا، زائران و مجاوران این حریم به اشکال مختلف به صحن و سرای نورانی ثامن الحجج(ع) مشرف می‌شوند. برخی همچون خانواده افکاری که زائر هستند و نیت ۱۰ روزه کرده‌اند و برخی همچون آقای ابراهیمی و اهل و عیالش که مجاور هستند و در حال استفاده از بسته‌های افطاری.

خانم افکاری با ابراز خشنودی از درک افطاری ساده حرم نظرش را این طور بیان می‌کند: وقتی پس از اتمام نماز، خادمان این بسته را دستم دادند، خیلی خوشحال شدم. از اینکه یک روز، روزه‌داری‌ام را با رزق و روزی امام هشتم افطار می‌کنم، امیدوارم همین

سلامت زیارت کنیم.

یکی از این میان، با لهجه آذری نظرش را درباره بسته ساده افطاری ابراز می‌کند: به نظر من، این افطاری متبرک، خیلی مناسب حال زائران در لحظات اول پس از اذان است؛ به‌خصوص برای زائرانی که وسع مالی چندانی ندارند، با این حال به عشق زیارت ثامن الحجج(ع) مشرف شده‌اند، این افطاری ساده و جمع و جور خیلی مناسب است.

هم متبرک، هم بهداشتی

شمار زیادی از زائران این شب‌های حرم هم از همسایه‌های آشنای حضرت رضا(ع) هستند. به خصوص آن‌هایی که پر تعدادتر هستند، از جمعشان پیداست که از راه چندان دوری برای آستان‌بوسی بارگاه رضوی نیامده‌اند. یکی از همین دایره‌های خانوادگی، سفره کوچکی پهن کرده‌اند و شلوع و پر سروصدا مشغول باز کردن روزه‌های خود هستند.

مادر خانواده از این جمع، ضمن قدردانی از مسئولان اجرایی این طرح معنوی می‌گوید: همیشه از آقا به ما رسیده و سال‌های گذشته هم که در لحظات افطار حرم مشرف می‌شدیم، دست خالی بر نمی‌گشتیم ولی بسته‌های افطاری امسال خیلی با سلیقه و کامل است.

خوب است که در کنار مواد غذایی، پدبهداشتی هم گذاشته‌اند تا اگر کسی احیاناً لوازم بهداشتی همراهش نیست، پس از ایمن سازی دستانتش، اقدام به افطار کند. هر غروب ماه رمضان، بخش قابل ملاحظه‌ای از زائران نمازگزار از بسته‌های متبرک «افطاری ساده» استفاده می‌کنند، ولی مثل همه حرکت‌های معنوی به‌ویژه در ماه خدا، حضور پر رنگ و گرما بخش مؤمنان و نیکوکاران، رونق بیشتری به اجرای آن می‌بخشد.

همه می‌توانند به هر میزان که تمایل دارند، به گستره توزیع بسته‌های «افطاری ساده» از مسیر سامانه وقف و نذر رضوی، یا اپلیکیشن «رضوان» و نیز وارد کردن کد دستوری #۸* در تلفن همراه، کمک کنند تا هم سهمی در ثواب افطاری دادن به زائران روزه‌دار داشته باشند و هم بتوان زائران بیشتری را بر خوان کرامت رمضان میهمان کرد.